

faktais pagrįsto pasakojimo „Gertrūda. Grafaitė Komorovska, grafienė Feliksa Potocka: istorijos įvykiai“. Paskutinysis S. Tyzenhauzaitės kūrinys (nedidelės apimties leidinukas „Litanijos“) buvo paskelbtas jos mirties metais – 1878-aisiais.

Dalis S. Tyzenhauzaitės knygų yra buvę išleista lenkų, anglų, rusų kalbomis.

Kai kuriuose S. Tyzenhauzaitės knygų pavadinimuose yra žodžiai „lenkas(-ai)“, tačiau tai nereiškia, kad ji čia rašo tik apie lenkus. Rašytoja taip apibendrintai pasakoja apie buvusios Abiejų Tautų Respublikos gyventojus, tarp kurių buvo ne tik lenkų, bet ir lietuvių, žemaičių, ukrainiečių, baltarusių, nemažai kitų tautybių žmonių. Lenkija ji dažniausiai įvardija buvusią bendrą Lietuvos-Lenkijos valstybę.

Iš prancūzų į lietuvių kalbą RKIC iniciatyva jau yra išversti ir lietuviškai paskelbti septyni S. Tyzenhauzaitės kūriniai („Litanijos“ publikuojame šiame el. žurnalo numeryje). Aštuntasis rašytojos kūrinys (storinis romanas „Politikos nykštukas“) jau yra pateiktas vertėjui. Tikimasi, kad jį išvers iki kitų metų vidurio, tad, jei tai pavyks padaryti, trečiasis S. Tyzenhauzaitės RAŠTŲ tomas galėtų būti išleistas kitų metų pabaigoje arba 2024 m. pradžioje. Tokiu atveju lietuviškai jau bus galima skaityti visas šios rašytojos knygas.

Beje, prancūziškai pačios S. Tyzenhauzaitės išleistų knygų Lietuvos bibliotekose ir muziejuose yra vos keletas ir tik po 1–2 egz. Tokių knygų kaip „Barbora Radvilaitė“, „Politikos nykštukas“ bent jau iki šiol visai nebuvo. Jas pavyko gauti tik iš Vokietijos didžiųjų bibliotekų. Šiame darbe RKIC talkino Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka (už tai RKIC jos darbuotojams labai dėkingas).

Rengiant du pirmuosius S. Tyzenhauzaitės RAŠTŲ tomus spaudai, RKIC bendradarbiavo su Akademinio žemaičių jaunimo korporacija „Samogitia“, Rokiškio krašto muziejumi. Knygų pristatymas skaitytojams šių metų liepos 2 d. jau įvyko Plateliuose – viename iš renovuotų pastatų, Platelių dvaro sodyboje stovėjusių ir tuo metu, kai šiame dvare gyveno bei kūrė S. Tyzenhauzaitė.

Sofijos Tyzenhauzaitės „Raštų“ (Vilnius, 2022 m.) I ir II tomo viršeliai. Dailininkė Deimantė Rybakovienė

LITANIJOS

Sudėtos grafienės Choiseul-Gouffier, mergautine pavarde grafaitė Tyzenhauz

Kūriniai pirmą kartą išleisti 1878 m. Nicos (Prancūzija) anglų-prancūzų spaustuveje (Malvano-Mignon, rue Gioffredo, 62). Į lietuvių kalbą 2022 m. išvertė Virginijus Baranauskas

Viešpaties litanija

Tu, kuris buvai, kuris esi, kuris būsi visados,
Išklausyk mus.
Aukščiausioji Būtybe,
Išgirs mus.
Nesuvokiama Būtybe, kurios begalybė mus svaigina,
Išklausyk mus.
Išminties, teisybės, galybės pasauli,
Išklausyk mus.
Supamas dorybių, stebuklų, kurie švyti lyg nimbas,
Išklausyk mus.
Mūsų sielų siela,
Išklausyk mus.
Liepsnojantis degle, kuris uždegi ir leidi šviesti visiems
nakties ir dangaus šviesuliams,
Išklausyk mus.
Visatos tėve,
Išklausyk mus.

(Nukelta į 41 p.)

tas žuodis ivardēj.
Tad ba rēkala vargsti, nuoriedams
Ožpēldītē dēinūm toštībē
Svetēmās, prisironkiuotās žuodēs.
Tavējē
mažne vēsē išējē
vėnkart so tava vēinmetēs.

Torgos

Perkontēms – vēskas brongē,
vo pardoudontēms pēgē ruoduos.
Kleg deriedamuos, nuēt,
sogrīžt apēntās.
Trauk šimtēnēs ēš kapšu
ar krapšta mazgelius
so baltās cēntās.
Tēp ēr malas žmuonelē
tuo marguo erzelinie,
kor pardoutē ar pērktē
īr svarbiausē pasaulē dalīkā.
Vo sokčios ar ēlgapērštis,
notaisēs nakalta snapa,
vīpsuodams ēš dornūm galvūm
terp anūm sokēniejēs drōsē
gvelbdams vēskon ož dīka.

Posmergē

Ož alksnīna gērdietē banduonējē
ēr prisluopēs būgna dondenēms.

Graži mozēka tēp moni muonēi –
Vuo, kuoks linksmos gal būtē gīvenēms.

Švēit padongie mienesē skēltēs,
žēb sēdabros ont mona blakstēinu,
vo tas valsos tēp šērdi gēlda
po sunkiuos ikiriejosēs dēinuos.

Jug nuorietiuo tēn lēktē... Nagalio...
Natorio dar ont savēs valēs.
Svērp žiuogā žuolīnūs, vo prūdalie
tērštūs maurūs linksmēnas varlēs.

Ēr par suodna i sojaukta vakara
mamātēs žuodē atliekēn:
– Vākali, pritrūksi ašaru,
Je rasuosi diel tuokiūm nieku.

Pēimenē

I saulielīdi, i ton auksēni
maža pēimenē žalmargē gēnē.

Ēš ēlguos dēinuos, ēš klaidiuos medēs
žalmargē pati ganītuojē vedē.

Kol nosēpluovē soskērdosēs kuojēs,
mamātē pamēlža ēr dounas atpjuovē.

Vo minkšta bova marškuoniu luova –
vāka mēigielis – medaus saldoma.

Sapnava debesūm pēli auksēnē –
i tas aukštībēs žalmargē gēnē.

Sofija Tyzenhauzaitė senatvėje. Autorius nežinomas. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

(Atkelta iš 3 p.)

Baudžiantis piktadarius,
Išklausyk mus.
Užjaučiantis nelaiminguosius, silpnuosius, at-
gailaujančius,
Pasigailėk mūsų.
Pilnas gailestingumo žmonijai,
Pasigailėk mūsų.
Sukūręs daugybę gyvių senovėje ir begalę mažų
dalykų bei atomus,
Išklausyk mus.
Viešpatie, kurio dieviška šypsena sukūrė žavin-
gas, nuostabiai kvėpiančias gėles,
Išklausyk mus.
Viešpatie, tu viską tvarkai Danguje,
Išgirsk mus.
Aukščiausioji būtybe, kuri žino, kas buvo, yra
ir bus,
Išklausyk mus.
Viešpatie, kurio dieviška valia vertina blogį ir
gėrį, baudžia nusikaltusius,
Pasigailėk mūsų.
Viešpatie, tavo dieviškoms akims kataklizmai,
revoliucijos, krečiantys mūsų žemę, tėra tik krin-
tančio ir mirštančio uodo zyzimas,
Išklausyk mus.
Viešpatie, nevystantis ir vis iš naujo atgimstantis
groži,
Išgirsk mus.
Viešpatie, prieš kurį angelai prisidengia savo
veidus,

Išklausyk mus.
Paslapčių paslaptie,
Išklausyk mus.
Dieviškos meilės lobi per Jėzų Kristų, mūsų
viešpatį ir tavo amžinąjį sūnų,
Išgirsk mus.
Per Jėzų, nugalėjusį pragarą,
Išklausyk mus.
Per Jėzų, nugalėjusį mirtį ir nusiėmusį erškėčių
vainiką,
Išklausyk mus.
Per dieviškąjį Jėzų, tikinčiųjų viltį, prakeiktųjų
siaubą,
Pasigailėk mūsų.
Per Jėzų, paskutinį mirštančiųjų atodūsi,
Pasigailėk mūsų.
Per Jėzų, pirmą naujagimių riksmą,
Išgirsk mus.
Viešpatie, per savo dievišką ir pranašiską liūdesį,
Išgirsk mus.
Per Jėzų, dangaus malonės dieviškąjį pasiuntinį,
Pasigailėk mūsų.
Per Jėzų, Rojaus ir šventųjų šlovės pranašautoją,
Išgirsk mus.
Jėzau, palaimink mūsų ašaras,
Išgirsk mus.
Palaimink mūsų širdžių, suvokiančių tavo kan-
čią, liūdesį ir nerimą,
Išklausyk mus.
Viešpatie, leisk mums išsvysti dangiškosios palai-
mos, vadinamos Rojumi, švytintį spindulį,
Išklausyk mus.
Mūsų širdys vienu balsu gieda nesibaigiantį
meilės ir džiaugsmo himną:
Šlovė mūsų išganytojui Jėzui.
Amen.

Skaisčiausios Mergelės litanija

Marija, amžinas skaistybės simboli,
Meskis už mus.
Marija, išsiskleidusi rože,
Melskis už mus.
Marija, pasveikinta angelo Gabrieliaus,

(Nukelta į 42 p.)

Melskis už mus.

Marija, Dievo išrinktoji būti pasaulio Išganytojo motina,

Melskis už mus.

Marija, tu Motina Skaisčioji, įvyko dieviškas stebuklas ir Žodis tapo Kūnu,

Melskis už mus.

Marija, pašlovinta tarp moterų,

Melskis už mus.

Marija, didžio džiaugsmo nuvesta pas šventąją Elzbieta,

Melskis už mus.

Marija, tu pasirodei Elzbiečiai spindinčioje didybėje, bet sakei esanti nuolanki Viešpaties tarnaitė,

Melskis už mus.

Marija, tu pašlovinai Viešpatį savo giesme Magnificat,

Melskis už mus.

Marija, garbinanti Jėzų Kristų, kuris yra ir tavo sūnus, ir tavo Dievas,

Melskis už mus.

Marija, tu nedarei stebuklų, bet tavo gyvenimas buvo ištisas stebuklas,

Melskis už mus.

Marija, savo motiniška širdimi tu visados jautei septynių kalavijų, išpranašautų Simeono, smaigalius,

Melskis už mus.

Marija, kenčianti motina prie Nukryžiuotojo kojų,

Melskis už mus.

Marija, tu turėjai antžmogiškos drąsos melstis už tavo akyse merdinčio sūnaus budelius,

Melskis už mus.

Marija, Šventosios Dvasios sutuoktine ir dieviškosios malonės motina,

Melskis už mus.

Marija, amžinas gailesčio ir išminties pavyzdys,

Melskis už mus.

Marija, tu gailiesi nusidėjėlių,

Melskis už mus.

Marija, tu myli kenčiančius,

Melskis už mus.

Marija, tu sielvartauji dėl nelaimingųjų ašarų,

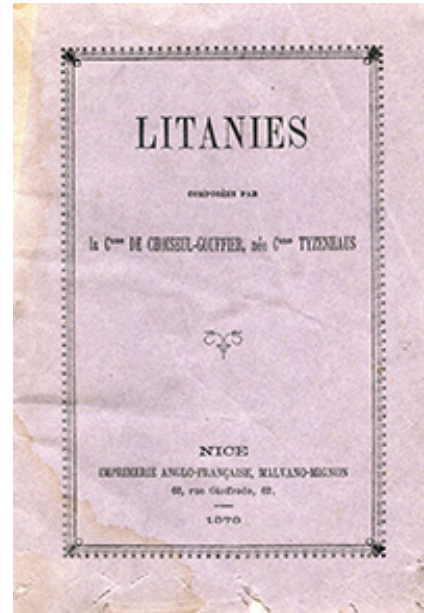
Melskis už mus.

Marija, tu dovanoji sveikatą ir gyvybę,

Melskis už mus.

Marija, šlovingoji dangaus karaliene,

Melskis už mus.

Nicoje
1878 m.
išleistų
S. Tyzenhau-
zaitės „Li-
tanijų“ vir-
šelis

Marija, švytinti nesutepto baltumo lelija,
Melskis už mus.

Marija, dangiškojo Sodo rožė,

Melskis už mus.

Marija, visada šviežias ir švytintis groži,

Melskis už mus.

Marija, visų dorybių motina,

Melskis už mus.

Marija, angelų džiaugsmė,

Melskis už mus.

Marija, sielvartaujančių motinų paguoda,

Melskis už mus.

Marija, našlaičių globėja,

Melskis už mus.

Marija, šventųjų karaliene,

Melskis už mus.

Marija, kankinių karaliene,

Melskis už mus.

Marija, skaisčių mergelių karaliene,

Melskis už mus.

Dievo avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes,
Išgirk mus, Viešpatie.

Avinėli, kuris naikini pasaulio nuodėmes,

Pasigailėk mūsų.

Jėzau Kristau,

Išklausyk mus.

Jėzau Kristau,

Išgirk mus.

Šventoji Dievo motina, melskis už mus, kad nusipelnytume Jėzaus Kristaus malonės.

Amen.